

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)

19 березня 2025 р

м. Київ

УДК _613+574]:061.3

Головний редактор: Омельчук С.Т. член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор

Заступник головного редактора: Гринзовський А.М. д.мед.н., професор, Вавріневич О.П. д.мед.н., професор.

Технічний редактор: доцент кафедри гігієни та екології НМУ імені О.О. Богомольця к. мед. н., доцент Кондратюк М.В.

Редакційна колегія:

БАРДОВ В.Г. – член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор;

ГАРКАВИЙ С.І. – д.мед.н., професор;

ГРУЗЄВА Т.С. – д.мед.н., професор;

ПЕТРУСЕВИЧ Т.В. – к.мед.н., доцент;

КОРШУН М.М. – д.мед.н., професор;

ШИРОБОКОВ В.П. – академік НАН та НАМН України, д.мед.н., професор;

ЯВОРОВСЬКИЙ О.П. – академік НАМН України, д.мед.н., професор.

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 19 березня 2025 р.) / за загальною редакцією член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука. – К., 2025. – 298 с.

У матеріалах науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 19 березня 2025 р.) відображено актуальні питання гігієни, екології та громадського здоров'я: вплив довкілля на здоров'я людини, профілактику й лікування захворювань, епідеміологічні виклики, безпеку харчових продуктів, умови праці та медичного забезпечення у воєнних умовах. Основний акцент – міждисциплінарні зв'язки екології й профілактичної медицини, що має на меті: гармонізувати науково-дослідну діяльність у межах «Єдиного здоров'я» з політиками ЄС, готувати фахівців і сприяти післявоєнному відновленню України.

УДК _613+574]:061.3

У разі повного або часткового використання матеріалів збірника посилання обов'язкове

Оргкомітет конференції вважав за доцільне залишити авторські тексти без змін

© НАЦІОНАЛЬНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О.Богомольця

ЧИСТА ВОДА ТА НАЛЕЖНІ САНІТАРНІ УМОВИ – СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОНАННЯ ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Литвинова Л.О., Гречишкіна Н.В.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Актуальність. Започатковані ООН у 2015 році 17 Цілей сталого розвитку (ЦСР) до 2030 року стали основою глобальної стратегії для досягнення більш справедливого та інклюзивного розвитку на планеті. ЦСР 6, що має назву «Чиста вода та належні санітарні умови», передбачає забезпечення доступу до чистої води та санітарії для всіх, ефективне управління водними ресурсами, без чого неможливо забезпечити інші аспекти здоров'я, добробуту і розвитку суспільства.

Матеріали та методи. В дослідженні проаналізовано офіційні дані Державної служби статистики України щодо ходу виконання ЦСР та Статистичного щорічника України за 2023 рік.

Результати досліджень. Найважливішим для здоров'я людей показником питної води безперечно вважається її якість. ЦСР 6 було обрано декілька важливих індикаторів, динаміка яких з 2015 року мала негативні тенденції, як в місті, так і в сільській місцевості, де здебільшого відсутнє централізоване водопостачання. Зокрема, доступ жителів міста до систем централізованого водопостачання та водовідведення погіршився ще в довоєнні роки. У 2023 р. частка містян з доступом до зазначених систем знизилась нижче запланованої в 2020 р. норми у 90% (до 88,3% та 76,7% відповідно). У сільській місцевості спостерігалися незначні позитивні зміни, хоча доступ сільських жителів до систем централізованого водопостачання та водовідведення значно менший, ніж у жителів міст (25,7% та 3,6% відповідно).

Такий індикатор, як «Безпечність та якість питної води за органолептичними, фізико-хімічними та санітарно-токсикологічними показниками», що визначався за відсотком нестандартних проб, у 2023 році несуттєво знизився в містах та осередках централізованого водопостачання (відповідно до 11,3% та 14,3%). Питома вага нестандартних проб в сільській

місцевості та осередках децентралізованого водопостачання дещо зросла і становила відповідно 28,9% та 35,0%. Схожа ситуація спостерігалася і щодо індикатора «Безпечність та якість питної води за мікробіологічними показниками», хоча частка нестандартних проб була меншою – від 2,7% для міст до 25,1% для осередків децентралізованого водопостачання. При цьому обсяги скидів забруднених без очистки та недостатньо очищених стічних вод у водні об'єкти України з 2015 р. зменшились у 2,3 разу до 375,6 млн. куб. м, що на 48% менше від нормованого завдання 2020 року – 720,0 куб. м.

Слід зауважити, що одночасно з різних причин (зменшення чисельності населення, скорочення виробництва, подорожчання води для усіх видів споживачів, окупація територій), в країні з 2010 до 2023 року поступово скорочувалось споживання води на усі потреби, а саме на виробничі – у 2,1 разу, питні та санітарно гігієнічні – у 2,5 рази, зрошення земель – у 7,2 разу (у порівнянні з 2021 р. відповідно у 1,6; 1,3 та 5,1 разу). При цьому капітальні інвестиції та поточні витрати на охорону довкілля в Україні невинно зростали: впродовж 2010-2021 років вони збільшились у 3,4 разу і сягнули 44804,9 млн. грн. Однак цій позитивній тенденції завадило повномасштабне вторгнення і протягом двох років інвестиції зменшились на 16% до 37597,7 млн. грн. Зокрема обсяги капітальних інвестицій на очищення зворотних вод у 2022 році майже повернулись до рівня 2010 р. (734,7 та 743,3 млн. грн.), проте вже у 2023 році зросли у 2,3 разу. Аналогічна ситуація з капіталовкладеннями в захист підземних і поверхневих вод, які до повномасштабного вторгнення зросли у 8,5 раз, але за 2 воєнних роки зменшились у 2 рази.

Висновки. Таким чином, незважаючи на зростаючі капіталовкладення у водоохоронні заходи, зменшення споживання води, темпи виконання ЦРС 6 повільні, що безумовно пов'язано із руйнівними процесами екосистеми внаслідок війни. В той же час посилюється роль і значення постійного моніторингу якості води, водопостачання та водовідведення з боку регіональних Центрів контролю і профілактики хвороб.